

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"
GEVESTIGD TE 's-GRAVENHAGE

Secretariaat . Buitenrustplein 21, Voorburg - Tel. 729315, Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" - DEN HAAG

Groep II,
13 oktober 1957.

Goeden morgen, vrienden.

Op deze bijeenkomst zullen wij dan weer proberen een paar punten te beschouwen, die behoren tot het gangbare christelijke geloof, waarbij ik echter zo vrij wil zijn om deze keer een punt uit het Oude Testament te zetten tegenover het Nieuwe Testament. Er staat n.l. geschreven: Want onze God is een jaloerse God; want onze God is een toornige God.

Allereerst komt hier de vraag bij ons op: Hoe kan een God toornig of jaloers zijn, wanneer Hij werkelijk de schepper van Al is? Immers Zijn wil is wet. Zijn wezen is Al. Toch blijkt, dat in het Christendom juist deze stelling vaak met een hartstocht wordt verdedigd een betere zaak waardig. Ik geloof, dat het Christendom hier is vastgelopen in een oud stamgod-geloof en ik meen daarom goed te doen enkele punten te citeren uit vóór-christelijke en dus niet-christelijke wijsheid.

Er werd de stelling verkondigd: "De God, waarin gij gelooft, is het evenbeeld van Uw wezen." Dat stamt uit het verre Oosten. Maar lang voordien reeds werd in de buurt van het huidige Zwitserland door een tovenaarpriester verklaard: "De goden zijn ons de weerspiegeling van ons wezen. Ons geloof is de kracht, die in onszelf schuilt. Ons leven - afhankelijk van de goden volgens ons denken - is in feite het voedsel van de goden." Deze punten zijn m.i. een nadere beschouwing zeker waard.

In de eerste plaats: Een God, Die wij benaderen kunnen, een God, Die voor ons een realiteit moet worden, een God met stoffelijke eigenschappen kan niet anders zijn dan een onvolmaakt beeld. Geen volmaakte God; geen Oerkracht; geen Schepper. De gedachte van Brahman of zelfs Atman (wereldziel) staat zo ver van het voor-christelijke beeld der joodse religie (de toornige en de jaloerse God), dat ik mij haast geen scherper tegenstelling kan denken.

Wanneer ik verder naga, hoe deze God wordt uitgebeeld, dan blijkt mij, dat het volk der Joden inderdaad zijn wezen in God heeft gelegd; en zo zijn eigen krachten in God sublimeerde, waardoor het vaak tot grote prestaties in staat bleek. Jezus daarentegen reageert geheel anders. Zijn stellingen over God zijn in het openbaar betrekkelijk algemeen. God is liefde, zeker. God is rechtvaardig, natuurlijk. God geeft aan ieder, die Hem daarom vraagt. Kortom God is een Kracht, Die een ieder beantwoordt. Verder gaat hij in het openbaar niet. Maar tegenover Johannes en Barnabas en Simon zal hij over God geheel anders spreken. Ik meen, dat alleen Johannes dit begrepen heeft.

"Wanneer ik zeg: 'de Vader,' dan meen ik hiermede de levende Kracht, Die in ons allen bestaat. Want uit deze Kracht zijn wij voortgekomen, in deze Kracht leven wij. Indien wij één kunnen zijn met deze Kracht in denken en handelen, zo behoren wij onafscheidelijk tot deze Kracht en zijn wij deel van het Ko-

ninkrijk Gods. Er zijn geen beperkingen in de Vader. Voor allen en ieder is in de Vader de Kracht tot leven. En deze Kracht op zichzelf is een recht, dat het een ieder mogelijk maakt tot God te komen."

Jezus ziet God niet beperkt. Integendeel. Hij ziet Hem alomvattend. En wanneer hij ook de God van liefde predikt in de eerste plaats, zo blijkt toch uit zijn uitspraken, dat hij het principe nog enigszins anders ziet. Ik citeer wederom uit een onderhoud met dezelfde leerlingen:

"Wij kunnen niet bepalen, wat de Vader is, noch zijn Zijn wegen ons bekend. Maar wij weten, dat de Vader in ons leeft. Wie van ons zal dan in staat zijn te zeggen: 'Ziet, dit is de Vader. En dit is de Vader niet.' Ik zeg U, wij spreken over een God van liefde, omdat die God in alle dingen leeft, al het leven beschermt, vormt, ja, in stand houdt en doet gaan tot een uiteindelijk doel. Maar bedenk wel, de Vader, Die ik in mij ken, is niet de Vader, Die gij kent. De Kracht, Die mij doet leven is echter dezelfde Kracht, Die ook U doet leven. Er is geen grens te stellen en geen eigenschap. Wanneer gij spreekt tot het volk, zo zult gij zeggen: 'Ziet, onze God is een God van liefde.' Maar in Uw binnenkamer zult gij zeggen: 'Kracht, Die mij in stand houdt.' En U niet afvragen: 'Is deze God liefde of is deze God recht?' Gij zult U niet afvragen: 'Is deze God rijkdom, de Schenker van alle dingen, of is Hij het, Die alle dingen neemt?' Gij, die één zijt met mij en mijn streven, ik zeg U: 'Aanvaard God en vraag Hem niet. Slechts indien gij niet vraagt, zult gij deel worden van Zijn wezen, zult gij de glorie kennen, die ligt in de eenheid met Hem.'"

Een moeilijk punt misschien. Ook wij hebben ons aangewend om over God te spreken als een God van liefde. Maar daarachter ligt meer. De liefde is onze uitdrukking voor eenheid, streven naar eenheid, erkennen van gelijkheid, erkennen van een band. Die band bestaat, de gelijkheid is aanwezig. Want Jezus heeft nooit het bijbelwoord verloochend, dat zegt, dat God de mens schiep naar Zijn beeld en gelijkenis. Neen, hij geeft ons alleen voortdurend weer te kennen - dat is voor ons zeer belangrijk - dat wij God moeten zien als het Zijnde. De liefde, die wij in God leggen, is niet een liefde, zoals wij die kennen. Zelfs geen onpersoonlijke liefde of naastenliefde. Het is de inhoud van Zijn wezen.

Het is misschien interessant hier een zekere perzische filosofie te vergelijken met het Christendom uit de eerste dagen: "Er zijn twee krachten, die t.o.v. elkaar in voortdurende strijd zijn. Er is een vorst van licht en een vorst van duister. Waar deze beiden elkaar treffen, ontstaat het leven. Zonder deze beiden zou het leven niet zijn. Hoe deze beiden zijn, weten wij niet." Hriman en Ahriman t.o.v. elkaar gesteld. Maar Hriman en Ahriman kunnen wij ook zien als leven en niet-leven of als leven en dood dus.

Nu komt Jezus en in zijn leerstellingen verkondigt hij aan de veertig o.m.: "Want zo gij leeft en meent te leven om het leven, zo leeft gij niet. Doch indien gij leeft om het niet-leven en in het niet-leven het leven zoekt, zo wordt U het licht des Vaders gegeven en zult gij binnegaan in Zijn rijk." Jezus leert hier dus uitdrukkelijk een eenheid tussen leven en dood. Ja, meer, hij leert eigenlijk een eenheid tussen licht en duister, tussen goed en kwaad. Hij kan dat niet aan de massa verkondigen; die zou dat niet begrijpen. Maar toch probeert hij het zijn leerlingen bij te brengen.

Of die oude perzische filosofie invloed op hem heeft gehad? Ik geloof het niet. Men zou erover kunnen strijden. Maar zeker is het, dat hier in zijn eigen leringen iets naar voren komt, dat ouder is, veel ouder zelfs dan het joodse volk: Het geloof aan de twee goden, die gezamenlijk één bron hebben. Twee goden, wier strijd de schepping veroorzaakt, maar die toch in die ene bron te allen tijde terug kunnen vloeien. En dan zal met hen de gehele schepping gaan.

Het is een moeilijk probleem Want wat is niet-zijn? Niet-zijn is (blijkens Jezus' opvattingen daarvan en ook de perzische opvattingen bij de meest georderde uitleg van die leer) eigenlijk het zijn-in-God. Er is dus een tegenstelling tussen het zijn-in-God en het niet-zijn-in-God. Nu zou ik het eenvoudig zo willen stellen: Zijn-in-God is bewuste eenheid met God. Niet-zijn-in-God is deze eenheid niet bewust ervaren. Dan wordt alles teruggebracht tot een bewust-

zijnskwestie. Dan wordt alles teruggebracht tot de kern van de zaak: aanvaarden wij God of aanvaarden wij God niet. Aanvaarden wij echter God, dan moeten wij dit onbeperkt doen, volledig. Dan is er niets voor ons, dat ook maar enigszins zin heeft, tenzij als deel van de schepping, deel van de werking Gods in al het Zijnde. Voor ons is dus het niet-zijnde en het zijnde iets, dat uiterlijk identiek kan zijn. Het is op dit punt, dat ik U juist op deze zondagochtend wil wijzen.

Of wij bestaan of niet volgens de mensen, heeft niets te maken met onze innerlijke toestand. Onze innerlijke toestand kan worden geschetst als een volledig zelfbewustzijn en als een volledige zelfverloochening met alle daartussen liggende trappen. De volledige zelfverloochening is niet een ontkenning van stoffelijk bestaan, noch een poging dit stoffelijk bestaan te vernederen of te vernietigen, maar het is een erkenning van een grotere eenheid, waaruit alle dingen voor ons voortvloeien. Erkennen wij dit, dan zijn wij volmaakt zoals wij zijn. Dan volgen wij de Kracht, Die ons leidt en zijn niet aansprakelijk voor de daden, die wij stellen, noch voor de gedachten, die wij denken. Maar wij mogen één ding niet kennen; en dat is het begrip "ik". Komt het begrip "ik" op de voorgrond, dan is de band tussen ons en God verbroken. Dan zijn we uit het niet-zijn gekomen tot het smartelijke, het vele problemen en tegenstellingen kennende zijn. Zijn is een persoonlijkheidsbewustzijn, wijl we afgezonderd zijn van de Schepper. Wat wij "zijn" noemen, is een begrenzing van het leven. Een begrenzing zo scherp gesteld, dat het ons onmogelijk is om ons eigen wezen te zien als uitdrukking van Gods volmaaktheid.

Zo even zeide ik reeds: Jezus heeft nooit tegengesproken, dat God de mens schiep naar Zijn beeld en gelijkenis. En U heeft misschien gedacht aan uiterlijkheden of aan uiteindelijke mogelijkheden. Maar dit begrip gaat verder. Wij zijn Gods beeld en gelijkenis als totaal van de schepping. Wij zijn in het deel, dat wij vertegenwoordigen, de volledige uitdrukking van de volmaaktheid. Er is niets in ons leven, in ons handelen of denken, dat van uit het Goddelijke gezien ook maar enigszins onvolmaakt of fout kan zijn. Het is slechts ons bewustzijn, dat deze volmaaktheid niet erkent en daardoor de strijd tussen de volmaaktheid van ons wezen en de onvolmaaktheid van ons bewustzijn baart. Dan komt onze bittere strijd tegen het bestaan. Jezus wijst er voortdurend weer op in al zijn leerstellingen: Onze strijd tegen het bestaan, onze angst voor het bestaan, dat is hetgeen ons weghoudt van God. Wij kunnen niet aanvaarden.

Wanneer wij op weg gaan, menen wij, dat wij voldoende levensmiddelen moeten meenemen en voldoende schoenen om dagen lang op weg te blijven. Maar Jezus zegt: "Gij zult slechts één mantel nemen en één paar schoenen. Gij zult geen voeding nemen, doch vragen om Uw voeding." Dat lijkt een buitengewoon harde en bittere maatregel. Maar hij heeft gelijk. Op het ogenblik, dat wij vooruit lopen op Gods besluiten, gaan wij een persoonlijk leven voeren. Een leven, dat qua elementen alles in zich draagt, wat God in ons verwerkelijkt heeft en verwerkelijken wil. Maar gelijktijdig een leven, dat door ons anders streven en anders denken een voortdurend conflict veroorzaakt, in welk conflict wijzelf komen tot leed, tot zorg, enz. enz.

Het is heel moeilijk, dat "ik" altijd terzijde te zetten. Wanneer wij spreken hierover en Jezus' leerstelling hierover desnoods citeren, mogen wij nooit vergeten, dat ook Jezus heeft gebeden: "Vader, dat deze beker mij voorbij ga." Hij heeft gebeden voor zichzelf. Ik, afgezonderd. Afgezonderd van de Vader, met Wie hij toch één was. Met Wie hij zich één wist. En hieruit blijkt, dat het ons moeilijk is om al hetgeen ons wordt opgelegd als deel der volmaaktheid te aanvaarden. Toch zou zonder Jezus' kruisdood zijn leer niet een nieuwe gedachte en daarmee een nieuwe ontwikkeling in de wereld hebben gebracht. Zonder Jezus' kruisdood, Jezus' strijd om zelfoverwinning, was er geen mogelijkheid geweest voor de mensen om voortdurend op dit voorbeeld steunende een andere richting te kiezen, geestelijk zowel als stoffelijk.

Vrienden, wij weten, dat een volledig aanvaarden van God praktisch onmogelijk is op het ogenblik. Toch moet die aanvaarding ons doel zijn. En het is juist hierom, dat ik enkele regels wil aanhalen van een abt van Poitiers, die aan zijn kloosterlingen, toen ze hem vroegen om de kloosterregels te ver-

zachten, zeide: "Hoe gij handelt, mijne broeders, is Uwe zaak. Doch onze zaak is het één te worden met onze God. Wij hebben daarvoor de weg gekozen, door de voorganger, de stichter van onze Orde, getekend; de weg ons door Jezus getoond. Van af heden zal ik U niet zeggen: 'Dan zult gij eten en dan zult gij slapen.' Noch zal ik U zeggen: 'Dit is Uw taak.' Waar gij faalt, zal ik werken. Waar gij niet bidt, zal ik bidden. Waar gij de maaltijd vergeet, zal ik U dienen, wanneer ge een maaltijd begeert. Want één waarheid staat boven alle dingen: één zijn wij in de Vader."

Deze abt probeerde hiermede uit te drukken, dat hij persoonlijk geen enkele wet erkende. Zelfs niet de orde-regel. De orde-regel, die het belangrijkste is in elk klooster. Hij erkende al deze dingen niet, omdat er één ding voor hem groter was: een eenheid, een broederschap in God. En hij meende, dat hij - als deel van God - kon compenseren, waar een ander deel faalde. Zo drukte hij uit de wet van evenwicht. Een cosmische wet, die zo velen over het hoofd zien.

Mijn betoog van deze morgen zou onvolledig zijn, wanneer ik U niet op deze wet en enkele andere wetten zou wijzen. Er is een wet van compensatie of evenwicht. Deze zegt ons, dat nooit iets ten goede kan geschieden, zonder dat tevens een kracht ten kwade wordt geboren. En dat ook geen kwaad kan geschieden, zonder dat het goede geboren wordt. Er kan geen licht zijn, zonder dat er gelijktijdig elders duister is. Er kan geen bewustzijn zijn, dat niet elders het onbewuste vergroot. Dit evenwicht is buiten God volledig waar. In God geldt het niet. Want in God is slechts Zijn wezen.

Dit evenwicht regeert ook in ons bestaan. Wij weten dit nog niet. De factoren van het leven zijn een voortdurend tegenwicht tot Uw eigen denken. Uw eigen denken en streven is een voortdurende aanvulling van Uw leven zelve. Met Uw leven betekent ge iets in de maatschappij. En hier zal Uw falen door de maatschappij worden gecompenseerd. Uw daden zullen door de maatschappij worden geabsorbeerd. Het is een voortdurend evenwicht, een voortdurend recht. Indien ge iemand verliest, die U dierbaar is of U bedrogen ziet in Uw dierbaarste verwachtingen; dan verandert gij. Door die verandering compenseert ge bewust of onbewust het evenwicht van de maatschappij, waarin ge verkeert, het evenwicht ook van Uw eigen wezen. Maar gijzelve erkent dit evenwicht niet. Want volgens een wet omtrent de bewustwording kan worden gezegd: Elk bewustzijn is noodzakelijk eenzijdig, omdat slechts in aanvaarding en verwerping bewustzijn kan liggen. Gij aanvaardt of gij verwerpt. Aanvaardt ge, dan vergroot gij Uw eigen kracht, zonder iets feitelijk te veranderen. Verwerpt ge, dan vermindert ge Uw eigen kracht, evenzeer zonder dat enige verandering hieruit voortkomt.

Nu spreekt men gaarne over oorzaak en gevolg en meent hier een koppeling te zien van aan elkaar geknoopte momenten. Dit moge waar zijn van uit menselijk standpunt, geestelijk gezien toont het zich anders. Wat gij oorzaak en gevolg noemt is een uitdrukking van de wet van evenwicht, nu echter geprojecteerd in tijd als afmeting. Uw oorzaak en Uw gevolg zijn waarden, die voortdurend elkaar compenseren. Indien ge het zo ziet, zult ge begrijpen, dat één ding bovenal belangrijk is - zeker voor hen, die willen trachten Christenen te zijn of bewuste, goede mensen: Wij moeten allereerst in onszelf een evenwicht zoeken; in onszelf de balans vinden, waardoor wij de wereld kunnen aanvaarden, in onszelf opnemen en gelijktijdig in die wereld een betekenis gewinnen.

Jezus leert hierover: "'Wat gij doet aan de minsten dezer, hebt ge mij gedaan,' spreekt de Vader." Begrijp dat goed: Wat gij doet tegenover de wereld, doet gij aan God. Maar wat de wereld doet tegenover U, doet zij evenzeer aan God. Elke handeling, elke gedachte van U uit, elke U bereikende handeling of gedachte van de wereld uit, is een openbaring van God aan God. Daarom zegt Jezus er achteraan: "Oordeel niet, gij, die onwetend zijt. Want oordelend veroordeelt gij; niet anderen, doch Uzelve. Verwerp niet, want verwerpende verwerpt gij Uzelve. Doch aanvaard. Aanvaard echter in de naam des Vaders, opdat U bewustwording worde gegeven, opdat U licht worde gegeven, opdat U verleiding worde bespaard en Uw schuld worde gedelgd."

Hier, vrienden, heb ik U dan mijn punt ter overweging gegeven voor deze zondag. Evenwicht is belangrijk. En uit dit evenwicht bloeit voor ons iets op, dat de wereld niet meer blijdschap noemt, maar iets dat blijdschap schijnt; omdat het een innige vrede en daardoor een voortdurende aanvaarding betekent zowel van het leven als van Uzelf. Goeden morgen.

Goeden morgen, vrienden.

Het lijkt me wel verstandig om ook op deze bijeenkomst weer te proberen de zaak meer in een praktisch verband te brengen. Want ik weet, dat al die stellingen, die verkondigd zijn, waar zijn. Maar ik weet ook, dat het praktisch onmogelijk is om die waarheid voor jezelf te realiseren en in je eigen leven te verwerken. En daarom dus, vrienden, na de theorie een poging om de praktijk te benaderen.

Laten we het maar weer simpel stellen: We leven. Of we dat nu doen in de geest of in de stof, blijft eigenlijk betrekkelijk gelijk. Want in dat leven is maar één ding bepalend: hoe wijzelf staan tegenover het leven. Ja, dat is waar. Maar er zijn redenen, waarom wij een houding aannemen tegenover het leven; waarom wij eigenlijk onze houding bepalen - vaak in strijd met ons eigen verlangen, vaak in strijd met ons eigenja, ons eigen vermogen zelfs. We ontkennen gewoon niet alleen de wereld, maar ook een deel van onszelf. En dat komt zo uit die ervaringen voort, die we dan bij voorkeur verwerpen.

Waarom verwerpen wij dan een ervaring? Nu ga ik - net als mijn voorganger - mezelf vragen stellen. Misschien dat ik er dan achter kom. Waarom verwerp ik een ervaring? Omdat het niet prettig is? Dat is niet altijd waar. Er zijn soms verduveld onplezierige dingen, die je toch wel kunt verwerken en accepteren. Dan zeg je: Het is noodzakelijk, enz. Doen we het dan misschien, omdat het niet past in de wereld? Nu ja, we slaan hoes wel eens een figuur of we staan eens een keer voor gek. We vinden het niet leuk, maar we kunnen dat dan eigenlijk nog wel verdragen. Neen, ik geloof, dat we de bron zoeken in de wereld buiten ons en dat is niet goed. De bron ligt in onszelf.

Het is natuurlijk weer het oude verhaal: alles ligt in jezelf. Maar laten we het nu eens eerlijk bekijken: Waarom komen wij zo in opstand tegen de dingen? Omdat die wereld ons vertrouwen beschaamd heeft? Welneen. Omdat we onszelf bedrogen hebben, daarom. Ons verwijt, onze onrust zijn nooit gericht tegen de wereld, ook al uiten we ze daar. Het is een verwijt tegen onszelf. Gebrek aan zelfvertrouwen soms.

Ach, U weet wel hoe dat gaat. Nemen we b.v. dit: Je maakt ergens in een erg chic gezelschap een faux pas. Een totaal verkeerde, stomme beweging, waardoor ieders ogen op je gevestigd zijn. Dan kunnen ze je eruit gooien, ze kunnen je uitlachen, of ze kunnen net doen, alsof ze niets zien. Dat blijft precies gelijk. Wanneer je wéét, dat je die fout gemaakt hebt, dan heb je zo het idee: ik heb mezelf prijs gegeven. Ik heb niet gezondigd tegenover die wereld. Dat is niet zo belangrijk. Per slot van rekening de rijkste mannen en vaak ook mannen van zeer edel bloed (om nog van de dames maar helemaal niet te spreken) zondigen heel rustig tegen elke regel van de maatschappij; elke regel van de hoffelijkheid, van de beleefdheid. Ja, tegen elk maatschappelijk gebruik gaan ze rustig in, wanneer hun dat zo zint. En die voelen zich helemaal niet schuldig. Die voelen zich er best bij. Waarom wij dan wel? Waarom voelen wij ons dan wel ineens genomen, wanneer we zo'n fout maken? Om de doodeenvoudige reden, dat wij voor onszelf iets hebben opgebouwd, dat niet waar is: een beeld van onszelf.

We zien onszelf uitermate charmant, uitermate beleefd, hoffelijk, met een diplomatisch savoir faire, waar niets tegenop kan. En dan slaan we een blunder. Dan zoeken we de reden overal behalve bij onszelf. Zeggen we: "We hebben een verkeerd beeld van onszelf?" Neen. We zeggen: "Ja, dat ik nu zo dom ben geweest!"

En dan zijn we al heel erg knap, want de meesten geven een ander de schuld. We geven niet toe, dat ons eigen beeld van de wereld verkeerd is. We geven niet toe, dat we ons illusies hebben gemaakt, die - volgens ons eigen weten en bewustzijn zelfs - absoluut irreëel waren. Helemaal niet. De wereld is de schuld. Desnoods zijn we zelf de schuld, maar nooit het beeld, dat we in ons dragen.

Nu, daar hebben we dan de eerste bron. Daar begin je mee. Je loopt hier door die wereld heen, maar je denkt van jezelf iets verkeerd. Je meent anders te zijn, dan je bent. En doordat je je niet realiseert, hoe je bent en wat je bent, omdat je jezelf een beeld bouwt van wat je zo graag zou willen zijn, stoot je overal je neus. En je geeft iedereen de schuld behalve jezelf. Ja, en als je nu zo begint, hoe moet je dan een eenheid met God vinden?

Weet U, de doorsnee-mens heeft eigenlijk een afgodje van binnen. Dat is, wat hij zo graag zou willen zijn. En dan....als ik het met voorbeelden duidelijk mag maken.....Die juffrouw met die knobbelneus en die peenharen, die ziet zichzelf als een tweede Jayne Mansfield (die is op het ogenblik actueel hier). En die mijnheer met dat kale bolletje, dat goed verpakte bukje en die korte beentjes, dat dribbelaartje, ziet zichzelf als een lange, slanke man met een buitengewone bekoring voor de hele wereld, meestal vooral voor het vrouwelijke deel. Dat is niet zo, maar ze denken het te zijn. En ze willen proberen te handelen, alsof ze het zijn. Hoe stom. Want ieder mens heeft zijn eigen goede eigenschappen, heeft zijn kwaliteiten en zijn mogelijkheden. Als je die reële dingen nu eens aanvaardt en je gooit die voorstelling opzij, dan ben je al een heel eind dichterbij de werkelijkheid gekomen. Dan ben je tenminste die afgod van binnen kwijt. Een afgod, die in je leven gruwelijker offers vraagt, dan je je meestal realiseert. Dan staan we dus nuchter.

Hebben we dan dat evenwicht, dat nodig is? Nu, misschien nog niet helemaal. Maar we komen toch een heel eind dichterbij. Want wat kunnen we nu doen? We kunnen nu tenminste werkelijk zien, waarom die wereld zo is en we kunnen ons misschien veranderen, zodat we beter bij die wereld passen. Wanneer we een geestelijk probleem zien, dan weten we, dat het uit ons voortkomt, dus uit ons huidig vlak van bestaan en we kunnen dat verwerken of terzijde leggen. We weten tenminste wat we wel en wat we niet kunnen.

We moeten nog een stapje verder. We moeten naar God toe. Zoals mijn voorganger zo mooi heeft gezegd: Wij zijn één met God. Ja, natuurlijk. Alleen merken we er zo verduveld weinig van. Want als ^{we} denken aan "één met God" dan stellen wij ons Hem voor als een soort weldoende tovenaars, als een fee met een toverstokje: Ziekte....hup....genezen. Armoede....hup....rijk. Verkeersknopen....hup....ontward. Verkeersongelukken....hup....nieuw model auto, er gebeurt niets meer, enz. Dat is natuurlijk onzin; want wij gaan dan God spelen van uit ons standpunt. Eén-zijn met God wil zeggen een volledige aanvaarding van God en dat houdt in de eerste plaats in: een aanvaarding van je ware zelf. Dus als we dit ware zelf nu maar hebben en we kunnen het accepteren, dan zijn we al een heel eind verder.

Nu moeten we ook nog leren, dat die wereld uit God stamt. Wel, ik geloof niet, dat het erg gemakkelijk is om je voor te stellen, dat de een of andere misdadiger, een dronkeman of iets dergelijks, ook uit God stamt. Dat zie je meestal niet. Dat zijn zo van die tegenstellingen. Je kunt je moeilijk voorstellen, dat je de mazelen ook van God krijgt. Ja, lacht U maar rustig; het is om te lachen. Want de mensen, die zo veel spraken over hogere krachten, die zo willen bouwen op hogere krachten, die komen niet tot het besef, dat al die dingen gelijkelijk uit God zijn.

Ja, en dan komt het punt: kun je jezelf onderwerpen? Dat is erg moeilijk. Want we kunnen wel zeggen, dat we alles willen dragen, wat de Heer ons oplegt. Maar laat Hij nu niet proberen om ons alles op te leggen, want dan is ons gekanker tot aan het einde van de eeuwigheid te horen. We kunnen er gewoon niet tegen. We zeggen het wel, maar we kunnen het niet. Laten we dan proberen om eerst eens te kijken, wat we eigenlijk wel kunnen verdragen; verdragen zonder ons druk te maken, zonder in opstand te komen. Als we dat heb-

ben gedaan, weten we in ieder geval tot hoever we God kunnen accepteren. En dan vind ik toch weer, dat we een aardig eindje verder zijn. Ik hoop, dat U het met me eens bent.

Hebben wij het zover gebracht, dat we weten wát we van het leven kunnen accepteren en wat we werkelijk zijn - dus niet als ideaal - dan hebben we een stuk realiteit gevonden, een stuk werkelijkheid. En uit die werkelijkheid kunnen we dan trachten onze banden met de wereld - en wereld bedoel ik hier in de ruimste zin, dus zienlijk en onzienlijk - op te bouwen. Dan gaan we ons niet meer vasthaken aan één geloof. Want weet U, als je zo intens al kunt opgaan in de eenheid van alle dingen, dan hoef je niet eens meer over een voortbestaan te spreken; over een bewijs of geen bewijs. Dan ben je; zolang als er leven is, ben je. Je bent deel van alle dingen.

Persoonlijkheid? Ach, die persoonlijkheid, waar je eerst zo trots op was, heb je nu leren zien voor wat ze is. En je zult begrijpen, dat het bewustzijn blijft voortbestaan. Hoe en waar, dat weet je niet. Maar het blijft bestaan, altijd. Je hoeft je niet meer af te vragen of je naar een kerk moet gaan of niet. Want je weet, dat in beide gevallen voor jou God gerealiseerd wordt; dat je je kerk a.h.w. met je meedraagt en dat hoogstens ten bate van de andere mensheid, die dat misschien nodig heeft, je kerk daar brengt, waar anderen ter kerke gaan. En dat je zo, doordat je je eigen kracht meebrengt - dus God meebrengt in jezelf - die anderen meer wijding, meer kracht geeft, dan ze anders zouden kunnen krijgen. Je bent gewoon deel van een goddelijk schaakspel.

En dan komt het moeilijke punt: Waar blijven wijzelfen dan? Want wij hebben toch ook wat te zeggen, is het waar of niet. We zijn toch iemand! We zijn toch maar niet zo alleen een schaaksteentje! Ben je nou helemaal.....Ja, goed. Wát zijn we dan? We zijn een bewustzijn, meer niet. Een bewustzijn, dat beperkt is. Maar een bewustzijn, dat onvergankelijk is. Zouden we ons toch werkelijk druk moeten maken om al hetgeen er rond ons gebeurt, om al hetgeen er in en met ons gebeurt? Is het werkelijk zo belangrijk? Is het niet veel belangrijker, dat wij met dat bewustzijn een zekere vrede bereiken? Dat wij in onszelven rust kennen?

Ach ja, verduveld moeilijk, hè? Je kunt er gemakkelijk over praten. Maar goed, toch hebben we die vrede en die rust nodig. En dat kunnen we alleen maar krijgen, wanneer we zeggen: We doen, wat voor ons bewustzijn goed is. Wij weten, dat indien wij dat doen - volledig eerlijk en oprecht - in het goddelijk schema ons bewustzijn harmonisch zal zijn met de volmaaktheid. Want dan kunnen wij niet zondigen tegen de volmaaktheid. En zondigen we er niet tegen - dus wijkt ons bewustzijn niet van die volmaaktheid af, zoals God ze legt - dan zullen we die volmaaktheid in onszelf voelen. Dan is het onze taak te zijn, wat we zijn, zoals we zijn. Dan is het onze taak om te mislukken of te slagen, precies zoals het gebeurt. Wij hebben onszelf niets te wijten. Wij deeltjes van de Oneindigheid, we hebben gedaan, wat we moesten doen.

Ja, en dan komt dat moeilijke punt: Waar blijft dan de liefde Gods? Ja, mijne vrienden, ik weet niet of je ooit wel eens op je vinger hebt geslagen. Zo een spijkertje inslaan, weet je wel. Bijvoorbeeld zo'n heerlijke duim. En dan drie dagen lang geëtalederd lopen met een groot doekje eromheen en een heerlijke uitdrukking van zelfbeklag op je snuit. Maar.... als je op die duim slaat, wat doe je dan onmiddellijk? Dan ga je alles doen om de pijn weg te halen. Is dat liefde voor die duim? Ik weet het niet. Misschien zou je het liefde kunnen noemen, want je gunt die duim absoluut niets kwaads, omdat wat aan die duim gebeurt, aan jou gebeurt. Nu, die liefde Gods - zoals mijn voorganger die heeft uiteengezet - is eigenlijk precies hetzelfde. Wanneer er met ons iets werkelijk kwaads gebeurt - dus niet alleen iets wat een bewustzijnskwesitie is, maar werkelijk reëel - dan zou God Zichzelf bezeren. God is volmaakt, Die zal Zichzelf niet gaan bezeren. Conclusie, vrienden? God laat ons nooit in de steek. Iets werkelijk slechts kan er nooit met ons gebeuren.

Dan zitten we met dat gekke bewustzijn van ons, dat onvolledige bewustzijn. Nu, wanneer we nu weten, dat ons niets slechts kan overkomen, dat alles

goed is, dan ligt het alleen maar aan ons, of we die goede kant kunnen zoeken, kunnen vinden. En of we - en dat is het belangrijkste misschien in het dagelijks leven - of we ons daaraan durven vasthouden. Als we dat kunnen, als we dat durven, vrienden, dan hebben we eigenlijk gevonden waar het om gaat, geloof ik. In de praktijk staan we dan misschien nog heel ver af van een bewustzijn van de volmaaktheid en van God; en dan staan we misschien heel ver af van dat perfecte in de maatschappij en van wat je eigenlijk zou willen zijn voor je omgeving. Maar dan hebben we één ding gevonden, een heel belangrijk punt: we hebben onszelf gewonnen en een bewustzijn, dat rust heeft, dat vrede heeft, dat elk ogenblik en te allen tijde alles kan aanvaarden zonder zich om de consequenties of gevolgen te bekommeren. Die gaan ons niet aan. Wanneer wij doen, wat volgens ons bewustzijn juist en goed is, dan zal God bepalen, hoever we de mogelijkheid en de gelegenheid hebben; en voor de rest....laat God zorgen.

Dus mijn conclusie is eigenlijk heel simpel. De oplossing van die hele voorgaande, ingewikkelde rede ligt voor ons voorlopig in twee punten. Het eerste: bedrieg jezelf niet over jezelf. En het tweede: laat God zorgen voor de schepping en probeer niet om het zelf te doen, want God doet het beter.

Daar heeft U dan mijn bijdrage voor vandaag. Ik hoop, dat U zich daaraan niet heeft gestoten of zo iets. Ik hoop, dat U begrepen heeft waar het mij eigenlijk om gaat. Het is allemaal maar een kwestie van bewustzijn van de plaats, die je hebt in de zaak. In die hele grote schepping heb jij 'n bepaalde plaats, een bepaalde taak. Daar hoef jij je niet druk over te maken; daar zorgt God voor. Als jij nu maar zorgt, dat je volgens je bewustzijn doet, wat nodig is, dan is daarmee de zaak perfect. Dan zul je jezelf daardoor het bewustzijn verwerven, dat God je heeft toebedacht. Dan zal in de wereld de volmaakte, goddelijke wil tot uitdrukking komen, en dan hebben we verder niks geen last. En daar gaat het om.

Vrienden, een prettige zondag. En voor degenen, die zich geërgerd hebben of me te lichtzinnig hebben gevonden: probeer de fijne puntjes er eens uit te puren. U zult merken, dat het in de praktijk een hoop uithaalt en dat telt toch ook mee. En nu is het woord aan de laatste spreker.

- - - - -

Vrienden, we gaan deze bijeenkomst besluiten met het Schone Woord. Ik hoop, dat U mij niet euvel duidt, dat ik daarbij de vorm gebruik, die de laatste tijd meer en meer opgang maakt. Ik zal zo dadelijk een onderwerp van U behandelen. Ik zou het echter allereerst op prijs stellen, indien U me toestaat een eigen onderwerp te kiezen. Dan zou ik willen kiezen:

N E V E L.

Een blauwig waas, een gazen sluier, tussen bomen door gespannen, heeft het licht en het geluid uit 't schemerig bos gebannen. En in de nevelsluiers dansen elfen, dansen feeën. Verbaasd in 't laatste schemerlicht vluchten weg de snelle reeën en zoeken zich een weg. Een tover houdt het woud gevangen. En in der nevelen stillen gang komt in de mens een groot verlangen naar vrede. Vrede. Altijd voort maar vrede, als een slotaccoord, dat overstemt 't lawijt der rede.

Als nevelen in de barre werkelijkheid hangt in des mensen zijn soms het geloof, dat dooft wat niet bestaat. Maar tegelijk in ken're stralen iets van 't licht ons kennen laat, dat rond ons komt en in ons daalt. Dat licht, dat is de levenskracht. Het licht, dat ons de Schepper is en ons de Werk'lijkheid. Zo is 't geloof de mist der rede en bode van de Werkelijkheid.

Dat was mijn persoonlijke bijdrage. Nu zou ik graag van U een onderwerp hebben, een enkel woord misschien, om daarmee te besluiten.

M E L O D I E.

Een wereld van puin. Gevallen steden, gevallen grootheid. Eind van de strijd en somb're klank van 't heden.

Maar wat komt in het barre puin daar dansend aangeschreden? Een kind. Het gaat daar los van leên en danst over de stenen heen en zoekt het groen, dat ergens spruit reeds tussen 't puin.

Er klinkt een fluit, wat schrill, wat fel. En toch bevat ze melodie en wordt met kind en puin en lucht tot wondere harmonie.

De schrillheid slinkt. Een stemme zingt een lied en laat wat woorden gaan en baant zo wat de felle fluit als 't ware zachtkens baant.

Dan is het puin een tuin geworden. De hemel straalt; het licht regeert alom. Want ziet, een simpele melodie heet 't leven wellekom.

Een melodie, een enkel lied - al ligt je leven ook in puin - verandert soms heel je bestaan, maakt 't leven tot een tuin; 't maakt 't leven tot een paradijs, omdat je met die simpele wijs het leven weer aanvaardt.

Zo geeft de Schepper melodie aan mens, aan dier, aan plant en lucht, opdat in melodieus gerucht men leert Zijn wezen te verstaan; opdat in 'n enkele melodie het puin van menselijk genie zal kunnen ondergaan.

Ik geloof, dat ik daarmee ook dit punt voldoende heb belicht. Vrienden, het is tijd om onze bijeenkomst te besluiten. Mede namens de beide andere sprekers van deze bijeenkomst wens ik U allen een prettige, zonnige, gezegende zondag toe. Goeden morgen.

.....

[The page contains extremely faint and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document. The text is too light to transcribe accurately.]